

Uføretrygd

- vilkår og utmålingsprinsipper

Professor dr. juris Morten Kjelland

Overordnet formål

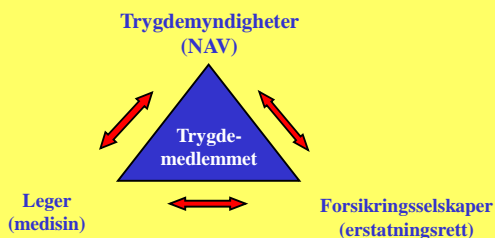
Folketrygdloven 1997 (ftrl.) § 12-1

«Formålet med uføretrygd er å **sikre inntekt** for personer som har fått sin inntektsevne varig nedsatt på grunn av sykdom, skade eller lyte.»

↳ Ftrl. § 1-1

«Folketrygdens formål er å **gi økonomisk trygghet ved å sikre inntekt** og kompensere for særlige utgifter ved arbeidsløshet, svangerskap og fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.»

«Aktør»-trekanten

Oversikt over forelesningen - hoveddelene

Vilkår

for uføretrygd

I

Utmåling

av uføretrygd

- herunder kort om prosessuelle sider

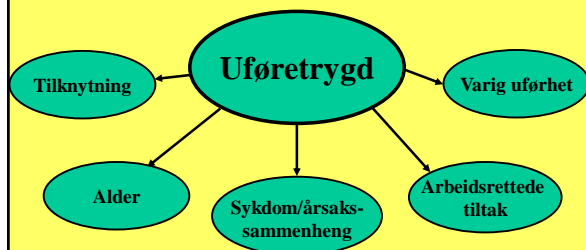
II

I

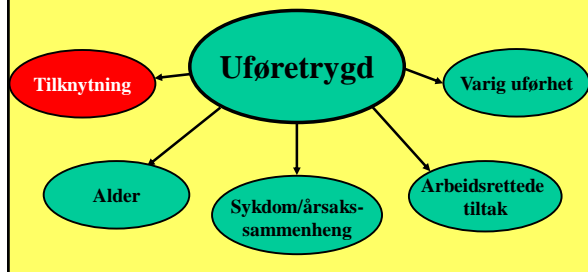
Vilkår for rett til uføretrygd

Dem fem vilkårene

Se disposisjonen s. 4
(baksiden)

Dem fem vilkårene

Vilkår for uføretrygd

1 tilknytning

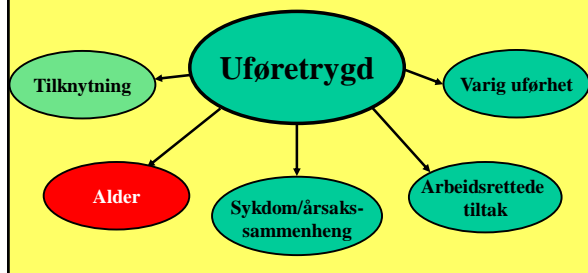
Utgangspunkt

- ↳ Trygdemedlem ved kravsfremming, jf. ftrl. §§ 12-2 og 12-3
 - ↳ Hensyn – behovet for kontroll
- ↳ Trygdemedlem 3 siste år før uførheten oppsto, jf. ftrl. § 12-2 (1), jf. § 12-10
 - ↳ Hensyn – et «forsikringsrettslig» prinsipp

Unntak og presiseringer

- ↳ Flyktninger, jf. ftrl. § 12-2 (2), jf. § 1-7
- ↳ Fødte og unge uføre som kommer til Norge, jf. ftrl. § 12-2 (3), bokstav a
- ↳ Personer i internasjonale operasjoner mv., jf. ftrl. § 12-2 (1), 2.p.
- ↳ Adgang til – på visse vilkår – eksportert av uføretrygd, jf. § 12-3 (2)-(4)

Dem fem vilkårene

Vilkår for uføretrygd

② alder

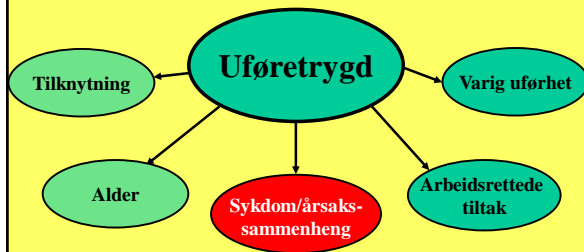
Utgangspunkt

- ↳ Søkeren må være mellom 18 og 67 år, jf. ftrl. § 12-4 (1)
- ↳ Hensyn bak nedre aldersgrense og øvre aldersgrense

Særregler/unntak

- ↳ For personer som fremmer krav etter fylte 62 år, jf. ftrl. § 12-4 (2)
- ↳ Samordning av uføretrygd og tidlig uttak av alderspensjon etter de nye reglene med fleksibel pensjonsalder
- ↳ Trenger ikke vite mer ... (ikke pensum)

Dem fem vilkårene

Vilkår for uføretrygd

③ sykdomskravet

Positiv avgrensning, § 12-6 første ledd, første punktum

> «sykdom, skade eller lyte»

Vilkår for uføretrygd

③ sykdomskravet

Positiv avgrensning, § 12-6 første ledd, *første* punktum

- > «sykdom, skade eller lyte»
 - ↑
 - > Anerkjent sykdomsdiagnose
 - ↳ Legevitenskapelig perspektiv (teori)
 - ↳ Klinisk perspektiv (praksis)
- }] Kumulative vilkår, jf. ordet «og» i ftrl. § 12-6 (2), 1.p.
- > Ikke krav om objektivt registrerbare symptomer/funn

Negativ avgrensning, § 12-6 annet ledd, *annet* punktum

- > «sosiale eller økonomiske problemer» – gir *ikke* rett til uføretrygd

Vilkår for uføretrygd

③ sykdomskravet

Positiv avgrensning: «sykdom, skade eller lyte»

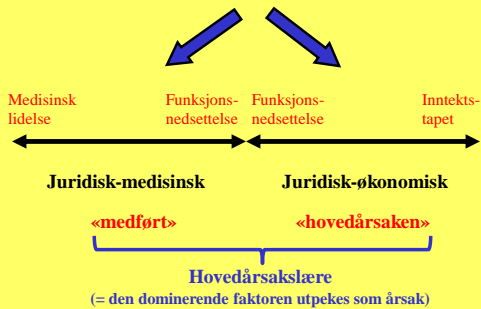

**Kasuistikk
– eksempler fra praksis**

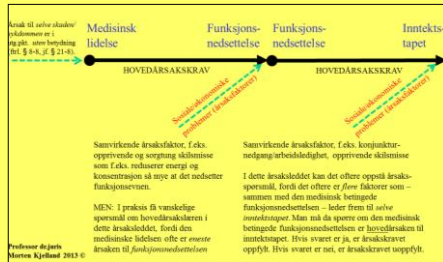
Negativ avgrensning: «sosiale og økonomiske problemer»

Vilkår for uføretrygd

③ årsakskravet

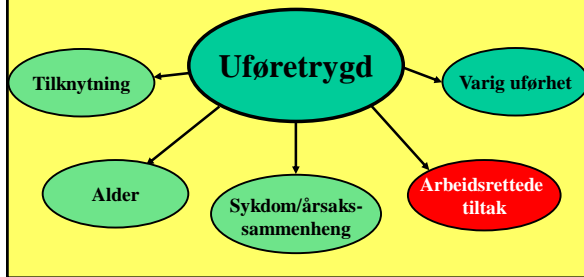

Vilkår for uføretrygd ③ årsakskravet

Se eget ark

Dem fem vilkårene

Vilkår for uføretrygd ④ arbeidsrettede tiltak

Hovedregelen

- ↳ Ftrl. § 12-5 første ledd, *første* punktum, jf. ftrl. § 1-1 tredje ledd
- ↳ Krav om «gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre arbeidsevnen»
- ↳ Helhetsvurdering: alder, evner, utdanning mv. (se andre ledd)
- ↳ Hensyn: brukerperspektiv + samfunnsperspektiv

Unntak

- ↳ Formålsløse «arbeidsrettede» tiltak
- ↳ Ftrl. § 12-5 første ledd, *andre* punktum
- ↳ Kvalifikasjonskrav: «åpenbare grunner ikke er hensiktsmessig»

Vilkår for uføretrygd

4 arbeidsrettede tiltak

Hovedregelen

- ↳ Ftrl. § 12-5 første ledd, første punktum, jf. ftrl. § 1-1 tredje ledd
- ↳ Krav om «gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre arbeidsevnen»
- ↳ Hensyn: brukerperspektiv + samfunnsperspektiv

Unntak

- ↳ Formålsløse «arbeidsrettede» tiltak
- ↳ Ftrl. § 12-5 første ledd, andre punktum
- ↳ Kvalifikasjonskrav: «åpenbare grunner ikke er hensiktsmessig»
- ↳ Bestemmelsen gjelder enten tiltak er forsøkt tidligere eller ikke

Vilkår for uføretrygd

4 arbeidsrettede tiltak

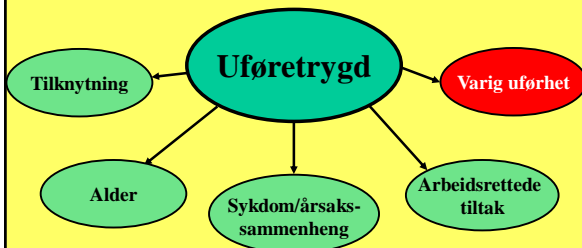
INGEN AKTIVITET - INGEN PENGER: - Å gå fra en passiv til en aktiv tilstand gir store gevinster for alle - ikke minst for den som møter kravet, sier leder av Nav Rælingen, Daniel Berg-Hansen (t.v.). Det er Cristofer Solheim, som akkurat nå er avhengig av pengestøtte fra Nav, helt enig i. Tom Gustavsen (Romerikes Blad)

Opp om morgenen - ut og jobb!

Nye krav fra NAV.

NA Av: Per Erik Falte/Romerikes Blad
Publisert 29.01.15 09:53
Sist oppdatert 29.01.15 09:53

Dem fem vilkårene

Vilkår for uføretrygd

⊕ minst 50 % varig ervervsuførhet

Varighetskravet

- Ftrl. § 12-6 første ledd: «**varig** sykdom, skade eller lyte»
- Ftrl. § 12-6 tredje ledd: «**varig** funksjonsnedsettelse»
- Ftrl. § 12-7 første ledd: «**varig** nedsatt med minst halvparten»

Felles presiseringer

- 2–3 år er for kortvarig
- Kreves imidlertid ikke livsvarighet
- Teori/forarbeider: Antydnet at 7 år er nødvendig – og tilstrekkelig

Arbeidshefte s. 67

II

Utmåling og utbetaling av uføretrygd

– kort om prosessuelle sider

Utmåling & utbetaling

- hovedlinjer

- Uføretrygd beregnes med utgangspunkt i 66 % av beregningsgrunnlaget, jf. ftrl. § 12-13 første ledd
- Beregningsgrunnlaget er pensjonsgivende inntekt (jf. § 3-15) de 3 beste av de 5 siste årene før uførheten oppsto, jf. § 12-11 første ledd
- Medlemmer med lav inntekt er sikret en minsteytelse, jf. § 12-13 annet ledd
 - ordiner sats på 2,28 G (ca. 211 073 kr): gift/samboer (etter § 1-5)
 - høy sats på 2,48 G (ca. 229 588 kr) : enslige
 - særskilt sats for unge uføre : 2,66 G for gift/samboer og 2,91 G for enslige
- Betydningen av trygdetid, jf. § 12-13 fjerde ledd
 - forholdsmessig reduksjon ved kortere trygdetid enn 40 år (unntak for flyktninger)
- Betydningen av delvis redusert arbeidsevne, jf. § 12-13 femte ledd
 - forholdsmessig reduksjon ved lavere uførhetsgrad enn 100, se § 12-10

Utmåling & utbetaling - særlig om avkortningsregelen (ny)

➤ Utdrag av ftrl. § 12-14 Reduksjon av uføretrygd på grunn av inntekt

Første ledd: «Når uføregraden fastsettes etter § 12-10, skal det fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) tillagt 40 prosent av grunnbeløpet per kalenderår. Dersom uføretrygden er en omregnet uførepensjon, skal det for kalenderår til og med år 2018 fastsettes en inntektsgrense, som skal svare til inntekt etter uførhet (se § 12-9 tredje ledd) tillagt 60 000 kroner.»

Annet ledd: «Dersom mottakeren av uføretrygd har inntekt som overstiger inntektsgrensen, skal uføretrygden reduseres. Reduksjonen skal svare til den overskytende inntekten multiplisert med en brøk der vedkommendes uføretrygd ved 100 prosent uføregrad er teller og inntekten før uførheten (se § 12-9 første og andre ledd) er nevner.»

Utmåling & utbetaling - andre sider ved den nye uføretrygdordningen

➤ **Uføregraden skal ikke endres** selv om uføretrygden reduseres etter avkortningsregelen i ftrl. § 12-14 (→ «prøve seg i arbeid»-linjen, jf. Prop. 66 L (2013–2014); beholder dekningen ved eventuell tilbakefall)

➤ **Overgangen fra uførepensjon til uføretrygd innebærer – for de fleste personer – liten/ingen nivåendring**

➤ **Nedre grense for uføretrygd på 40 % uførhet hvis man kommer fra AAP**

➤ **Ektefelletillegget og særtillegget bortfaller**

➤ **Barnetillegget beholdes**, jf. ftrl. § 12-15 og 12-16; 0,4 G per barn; behovsprøvd

➤ **Uføretrygden skal skattlegges som lønn**

Utmåling & utbetaling - kort om utbetalingstidspunkt mv.

➤ **Utbetales fra og med måneden etter (den måneden) søker fyller vilkårene for uføretrygd**, jf. prinsippet i ftrl. § 22-12 (1), 1.p

➤ **Samordning med utbetaling av sykepenger og arbeidsavklaringspenger**, jf. prinsippet i ftrl. § 22-12 (2) og (3)

➤ **Etterbetaling av uføretrygd**, jf. ftrl. § 22-13

↳ **Hovedregel:** Kun for periode på 3 måneder fra krav ble fremmet

↳ **Unntak:** Ytre ramme på 3 år, forutsatt at søkeren «åpenbart ikke har vært i stand til å sette fram krav tidligere», sml. *Schizoid personlighetsforstyrrelse* (Rt. 2004 s. 2) **Arbeidshette s. 28 f.**

Utmåling & utbetaling - et par prosessuelle merknader

- > Uføretrygdsaker forberedes av det lokale NAV-kontoret
- > Avgjøres av NAV-Forvaltning
- > Kan påklages til NAV Klageinstans
- > Kan ankes inn for Trygderetten
- > Kan bringes inn for domstolene ved søksmål mot direktoratet:
lagmannsrettene og Høyesterett
 - ↳ Gyldighetskontroll, ikke fastsette ny uføregrad jf. Rt. 2001 s. 995
 - ↳ Adgang til domstolsprøving, men domstolene viser «varsomhet med å overprøve» faglige vurderinger av medisin og attføring, jf. Rt. 2007 s. 1815

Arbeidshefte s. 35

Dagens fremstillingstips – praktikumsråd

En gåte ...

Uføretrygd

- vilkår og utmålingsprinsipper

Professor dr. juris Morten Kjelland
